

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

INDUSTRI-
FORENINGEN.

Porcelænsmaaleri.

6665

1891

666 527.

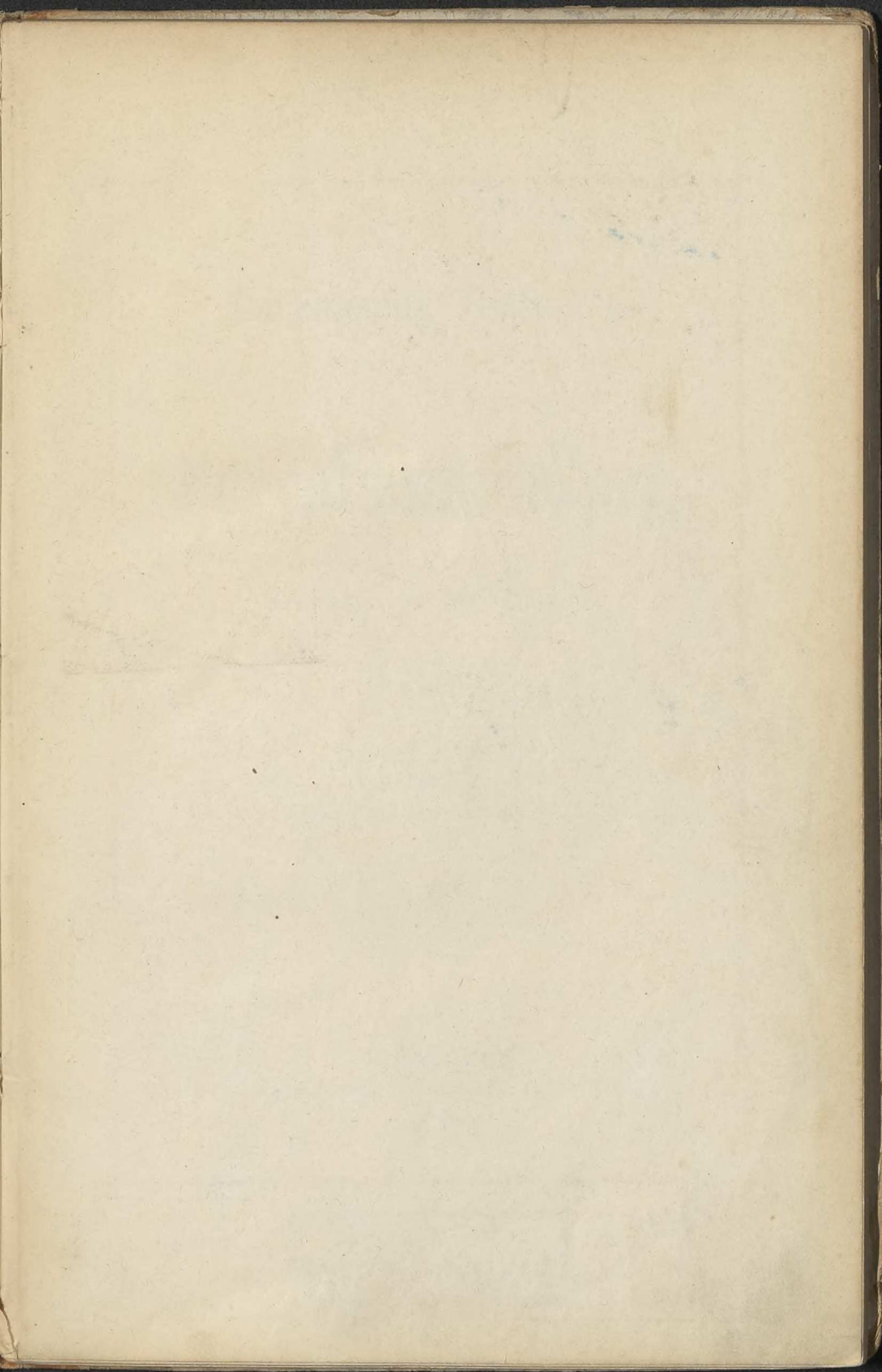
Nov

~~1886~~

666 527

IB 98

666 527
Nov

Fuldstændig Vejledning
i
Porcelænsmaleri,
til Brug ved Selvstudium.

Af

Carl O. J. Lund,
Landskabsmaler,
fhv. Maler ved den kgl. Porcelænsfabrik i København.

København.
N. C. Romø Forlagsforretning.
1891.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

N. C. Roms Bog- & Stentrykkeri.

Forord.

~~~~~

Porcelænsmaleriet danner, som bekendt, en særlig Industri, aldeles uafhængig af den egentlige Porcelænsfabrikation, og kan derfor dyrkes af enhver, som besidder malerisk eller dekorativ Begavelse. Det kan endog drives til den yderste Grad af kunstnerisk Fuldkommenhed. Der findes saaledes i Sevres-Museet en større Vase, pragtfuldt dekoreret med svævende Figurer og Genier, et Arbejde, der maa betegnes som et Mesterværk. Dette er udført af en Dame, som for dette Arbejdes Skyld blev optaget som Medlem af det franske Akademi. En Afbildning af Vassen kan ses paa den kgl. Porcelænsfabrik.

Men selv om man ikke agter at drive Sagen saa grundigt, kan Kunsten, at dekorere Porcelæn, dog altid give en behagelig Beskæftigelse i ledige Timer, og forbinder man hermed Flid, Udholdenhed og Dygtighed, kan den tillige give en god Biindtægt.

For at hjælpe Yndere af denne Kunst ud over de tekniske Vanskeligheder er denne lille Vejledning udarbejdet, og, støttet til 16 Aars Erfaring, tror jeg at have gjort Rede for alt væsentligt, medens jeg dog har søgt at holde Stoffet i en saa kortfattat Form som muligt; desuden har jeg fra Tid til anden modtaget saa mange Forespørgsler, vedrørende dette Fag, at jeg tror at imødekomme et almindeligt Ønske ved at udgive denne Vejledning, ved Hjælp af hvilken enhver ved Selvstudium og taalmodig Øvelse vil kunne komme ud over de tekniske Vanskeligheder allerede efter et Par Maaneders Forsøg.

Forfatteren.

I.

Indledning.

De mest nødvendige Redskaber, uden hvilke en Porcelænsmaler ikke kan begynde sit Arbejde, bestaa i følgende:

Først anskaffes en *Palet af Spejlglas*, ca. 30 Centim. i $\square$ og helst 10 Millim. tyk; den skal være matsleben og kan i Reglen faas saaledes, men ellers kan man med Lethed selv slibe den ved Hjælp af en Glasløber, lidt Sand og Vand.

En Glasløber, som benyttes til Rivning og Findeling af Farven.

Disse to Redskaber maa altid omhyggelig renses med Spiritus, før de benyttes til en ny Farve. Rivningen foregaar i Reglen med Terpentin, men enkelte Farver, f. Eks.

Purpur og Blaat, maa helst rives først i Vand; saa lader man den findelte Farve tørre fuldstændig, skraber den sammen med en Spartel og river paany i Terpentin saa længe, til Farven er saa fin, at Korn hverken kan ses eller føles. Paa denne Maade maa alle Farver omhyggelig findeles før de kunne anvendes.

Endvidere behøves et Par *mindre Glaspaletter* og en *Staalspartel*, helst tillige en *Hornspartel*, begge af den i Fig. 1 fremstillede Form.

Alle Farverne paamales i *Terpentin*, som maa være af bedste Sort; men foruden den tyndflydende og let fordampende Terpentin har man Brug for en Olie, som tørrer langsomt, den saakaldte *Sejgolie*. Hvis den ikke kan faas færdig, kan man let tilberede den selv, ved at udhælde Terpentin paa en flad Tallerken og lade den staa udsat for Luften nogle Dage, indtil Terpentinen har faaet Tykkelse omtrent som Sirup; men det maa iagttages, at der ikke kommer Støv til. Er Sejgolien paa denne Maade tilberedt, skra-

bes den med Spartelen af Tallerkenen og opbevares i en lille Krukke eller i et Glas med vid Hals og Laag.

Endelig bør man ogsaa have *Annisolie* eller *Lavendelolie* ved Haanden.

Dersom man nu ikke vil forskrive Farverne direkte fra Udlandet, kunne de erholdes hos Farvehandler, *A. Stelling*, Gammeltorv 6, København K., hvor ogsaa de allerfleste Rekvisiter kunne faas. De Farver, som først og fremmest skulle bruges, ere følgende:

<i>Carmin,</i>	<i>Mørkegrønt,</i>
<i>Mørkeblaat,</i>	<i>Brunt,</i>
<i>Jærnrødt,</i>	<i>Sort,</i>
<i>Purpur,</i>	<i>Turkisblaa,</i>
<i>Lysegult,</i>	<i>Hvid Fix.</i>
<i>Rødgult,</i>	

Efter endt Rivning kan man opbevare dem enten i Papirskapsler eller korte Reagentsglas; det sidste er det bekvemmeste.

Naar en Farve er reven, lader man den altid tørre fuldstændig, blæser Støvet bort og skraber den af med Spartelen; derefter

føres saa meget, som man vil bruge, ud paa den lille Palet og tilsættes saa meget Terpentin og Sejgolie, at den efter endt Spartling er tjenlig til at arbejde i. Der bør ikke tilsættes mere Sejgolie, end at Farven lige kan holdes fugtig under Arbejdet, og ikke mere Terpentin end højst nødvendig; hvad der mangler, tilsættes ved at dyppe Penslen i Terpentin (ligesom man dypper i Vand, naar man maler Akvarel; som man her bruger Gummi, saaledes bruges i Porcellænsmaleriet Sejgolie).

For at hindre Farven i at flyde baade under Spartlingen og paa Arbejdet kan man aande paa den; Farven vil da i Reglen stivne straks, naar den ikke er altfor fed.

Violette Farver faas ved at rive *Blaat* og *Carmin* eller *Blaat* og *Purpur* sammen; det kan ogsaa opnaas ved at male *Carmin* eller *Purpur* ovenpaa *Blaat*, men dette er mindre bekvemt.

Lysegrønt bør man altid selv tilberede ved at rive *Mørkegrønt* og *Lysegult* sammen med lidt *Rødgult* (gelbbraun), indtil man faar

en passende Tone; i øvrigt taaler de enkelte Farver, som Forsøg snart ville vise, ikke yderligere Sammenblanding; dog kan en graa Farve opnaas ved Blanding af Sort og Lysegult med lidt Blaåt.

Naar nu Farverne ere revne, udspartlede og opsatte paa Paletten i samme Orden, som ovenfor nævnt, kan Arbejdet egentlig begynde; men da Farverne jo skulle brændes fast paa Porcelænet, og da de i Brændingen mere eller mindre forandre Tone og Kulør, saa er det heldigst at sætte en Prøve af hver Farve paa en Tallerken og lade denne brænde først, saa har man senere noget bestemt at holde sig til.

Alle Farver (med Undtagelse af Sort og Hvidt) skulle males *transparente* og altsaa ikke paasættes for tykt. Det bedste Resultat opnaas ved at udføre Arbejdet i 2 Brændinger, d. v. s. først males Billedet noget svagere end det endelig skal være. Naar dette Underlag er brændt, males det færdig, og underkastes nu en svagere Brænding, hvorefter det er færdigt.

Det behøver vel ikke at tilføjes, at alle Farverne maa behandles med den yderste Renlighed; navnlig gælder dette om *hvid Fix*, som kun anvendes, naar Billedet ellers er færdigt, for at fremhæve Glanspunkter og Højdelys i Billedet, hvorfor det kun maa anvendes meget sparsomt; det udspartles med Hornspartel i Vand og Sukker; Jærnspartel bør ikke anvendes hertil, da den let gør det sarte Fix urent.

Naar nu alt er i Orden og en Prøve er brændt, kan det undertiden vise sig, at en Farve ikke er bleven helt blank. Grunden hertil kan være, at Brændingen har været enten for stærk eller for svag, men i Reglen ligger Fejlen hos Farven. Det Stof, som frembringer Glansen (*Flus*), kan nemlig være til Stede i for ringe Mængde, og der maa da rives lidt Flus sammen med Farven, før den anvendes, hvorfor ogsaa Flus bør have ved Haanden. Fejlen kan dog ogsaa ligge i, at Farven ikke har været revet fint nok, eller at den er bleven uren.

II.

Emaillibrænding.

Enhver dekoreret Porcelængenstand maa efter endt Arbejde underkastes en Brænding, og denne er ingen ganske let Sag. Det vil derfor i Reglen være det heldigste at lade Genstandene brænde paa en Porcelængsfabrik eller i Mangel deraf i et privat Porcelængsmaleri; men vil man udføre større Partier dekoreret Porcelæn, saa vil det kunne betale sig selv at bygge Ovn til Brændingen (forudsat at man har Afsætning for de færdige Varer), og da det i hvert Fald er nødvendigt at have Kendskab til Brændingen, skal denne her blive kortelig omtalt.

Brændingen foregaar altid i lukket Muf-

felovn (Fig. 2), som opføres af ildfaste Sten. Franske Firmaer levere den helt færdig til Opsætning og i forskellige Størrelser.

Fig. 2 viser en Muffelovn af mindste Dimension, set i Gennemsnit forfra og fra Siden; de punkterede Linjer vise den lukket til Brænding; *c* Kappen, *a* Muffen, *f* Laaget med Kigrøret *h*; den staar paa Buerne *d* og har et Luftrør *b*; *k* er en Jærnrør, og *i* en gennemhullet Plade af ildfast Ler, som skal samle Ilden om Muffen; efter at have passeret alle Ildkanalerne slippes Ilden ud i Skorstenen ved *e*.

Større Ovne kunne bygges efter samme System, men med tykkere Bund i Muffen.

Naar Brændingen skal foretages, hvad enten der fyres med Kul eller Brænde, opledes Ovnen først, og Genstandene stilles da ind saaledes, at de enkelte Stykker i et dekoreret Sted ikke kommer i Berøring med hinanden eller med Ovnen. Man kan ved Anvendelse af isolerende Porcelænsringe, Trekanter og Trefødder, som ogsaa ved Hjælp af gennemhullede Skiferplader og

Stænger af ildfast Ler, opnaa at faa Plads til en ikke ringe Mængde i en enkelt Brænding, uden at Genstandene berøre hverandre synderlig. Naar Opstillingen er færdig, lukkes Muffen omtrent helt; der maa blot være et aabent Rum foroven ved Laaget for at Emmerne og Dampen af Terpentinene kan slippe ud. Medens Fyringen fortsættes, kan Laaget efter ca. $\frac{1}{2}$ Times Forløb lukkes helt med ildfast Ler, og derefter tilmures Aabningen i »Kappen«, dog saaledes, at man lader et Par Stens Rum foroven frit for at forøge Trækket. Nu fyres der langsomt op til Rødgldhede (svag Ild) eller Hvidgldhede (stærk Ild), eftersom de dekorerede Genstande fordre det.

Vil man for en Sikkerheds Skyld nøjere regulere Brændingen, kan dette tildels ske ved Hjælp af »Trækprøver«. Man fastgør et lille Porcelænskaar med Farveprøve med tynd Jærntraad paa et Stykke tykkere Jærn- eller Staaltraad, og fører dette forsigtigt ind ad Kighullet; naar det lille Skaar da er blevet ligesaa glødende som Omgivel-

serne inde i Muffen, trækkes det atter ud og afkøles. Man har da Lejlighed til at danne sig en Ide om Brændingens Virkning paa Farverne, men da Prøven paa denne Maade dog aldrig vil blive fuldt saa op-hedet som Muffens indre, skal der nogen Øvelse til at bedømme Virkningen.

Naar Brændingen antages endt, lukkes Kighullet og der stilles Sten eller Jærn-plader for den øverste Aabning for at hindre en altfor hurtig Afkøling. Fyringen i en saadan Ovn varer i Reglen 4 à 5 Timer og Afkølingen som oftest ca. 12 Timer; Ovnen kan meget vel aabnes før den er helt kold, men skal i det mindste være saa meget af-kølet, at Vand ikke syder ved at komme i Berøring med de varme Sten.

III.

Udførelse af Blomster, Frugter, Landskaber, Figurer etc.

Det er en Selvfølge, at man, forinden Billedet paabegyndes, maa være paa det rene med, hvorledes man vil have det, og derfor maa Billedets Omrids først tegnes paa Porcelænet. Vi skulle her angive nogle Hjælpemidler dertil.

Først indgnides det Sted, som skal dekoreres, med Terpentin og lidt Sejgolie, saa lidt som mulig. Dette danner en fin Hinde, som er tør efter nogle Minutters Forløb, og hvorpaa der kan tegnes med en almindelig Blyant; men hvis man foretrækker andre Methoder, som især ere anvendelige, naar

flere ens Eksemplarer af samme Tegning skulle anvendes, saa benyttes *Skablon*. Tegningen udføres paa tyndt Kalkérpapir, Omridsene gennemprækkes med en Naal, slibes let med Sandpapir paa Bagsiden, og Skablonen er færdig til Brug. Den fastgøres med lidt Voks i Hjørnerne (efter at Porcelænet først er indgnedet med Terpentin), hvorefter man børster den over med en Pensel og lidt tør Kønrog; naar da Skablonen tages bort, staar Tegningens Omrids i fine Prikker paa Porcelænet.

Vil man derimod have en streng Gengivelse af en enkelt Tegning, saa er det lettere at tage en Kalkéring over det Billede, man ønsker, og enten indgnide Bagsiden med Kønrog eller Blyantspulver, eller lægge et Stykke Indigo Kalkérpapir under Tegningen, og saa med et let Tryk gaa alle Omrids efter med en spids Blyant eller Pind (Kalkérnaal), saa vil Tegningen være strengt overført paa Hinden.

Nu kan Arbejdet begynde. Der males bedst saaledes, at finere Linjer og Partier

udføres med en Spidspensel*) (Fig. 3) og de større Partier med en lidt stump Pensel (Fig. 4). Hvis et Parti skal fortønes blødt eller være jævnt, f. Eks. Luften i et Landskab, saa tilsættes lidt mere Sejgolie tillige med en Draabe Annis- eller Lavendelolie, og Farven stryges paa; man lader den staa nogle Minutter, hvorefter den »stables« med en Stubpensel (Fig. 5), d. v. s. man vedbliver at trykke Penslens afstumpede Ende hurtig mod Farven, indtil denne er aldeles jævn (Øvelsen gør Mesteren). Operationen er ikke saa ganske let, men kan ofte være nødvendig. Efter Brugen udvadskes Penslen i 16° Spiritus og maa være aldeles tør, før den bruges.

Da Farven efter Stublingen endnu har nogen Tilbøjelighed til at flyde, maa der

---

*) Da Penslerne i Reglen ere for korte, maa de sættes paa et Skaft, der let snittes af Træ, men ogsaa kan faas færdige meget billigt. Alle Pensler, undtagen Stubpensler, prøves før Brugen ved Dypning i Spiritus; er Penslen god, maa den kun have én Spids.

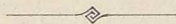
straks aandes paa den, hvorefter den tørres enten paa en varm Kakkelovn eller over en Spiritusflamme.

Naar Prospekter af Bygninger o. l. skulle fremstilles, er det rigtigst først at male alle Omrids fint og svagt med en Blanding af Purpur og lidt Sort; naar denne Tegning er tør, koloreres Tegningen svagt og males senere færdig; vil man rette ved sit Arbejde, kan man enten opskrabe Farven med en Pennekniv eller med en tilspidset Træpind.

Vil man i det hele taget male et Sted, hvor der alt er Farve, saa maa Underlaget først være aldeles tørt, og der maa males hurtigt og bestemt over det; ellers vil den vaade Farve opløse Underlaget (naar dette da ikke er brændt), og et endeløst Roderi er Resultatet.

Til Figurer, Portrætter og andet finere Arbejde maa der vælges nogle flere Farver, end alt nævnt; f. Eks. til Figurer bruges et Underlag, Kødfarve, som kan taale at males meget svagt, men dog bliver blankt og binder godt.

I øvrigt maa der Farvesans og kunst-
nerisk Dømmekraft til for at bestemme
Valget af Farverne, og blandt disse bør
altid foretrækkes de i teknisk Henseende
bedste, selv om disse tillige ere de dyreste.

IV.

Fond.

Vil man f. Eks. omgive et Blomsterparti med en jævn Grund (Fond) i en eller anden Farve, behøves der nogle flere Hjælpemidler end alt omtalt. Farven maa rives særlig fin, og der tilsættes noget mere Sejgolie og Annisolie end almindelig, dog saaledes, at mørke Farver behøve mindre Sejgolie end lyse Farver, og der maa dog ikke være mere Olie i Farven, end at denne begynder at tørre (stivne) af sig selv, naar man omtrent er færdig med Stublingen, men hertil fordres nogen Øvelse.

Farven paastryges med en Anstryger (Fig. 6), man lader den staa et Minut, hvorefter Stublingen foretages med en efter Gen-

standens Størrelse afpasset Stubpensel (Fig. 7), hvis stumpe Flade trykkes ned i den vaade Farve i rask Tempo; efter nogle Minutters Forløb vil Farven da, hvis alt er rigtig udført, vise sig jævnt fordelt over Porcelænet.

Skal Fonden være meget kraftig, er det rigtigst at lade den brænde efter Stublingen og derefter gentage Operationen. Sort Fond stubles dog ikke, men stryges jævnt paa med en bred Anstryger. Til meget lys og svag Fond kan med Fordel anvendes en Ponce i Steden for Stubpensel. Poncen bindes saaledes, at der om en Tot Bomuld lægges uldne Klude, der over Linned og endelig Silketøj, saa at den bliver 4 à 6 Centim. stor, efter Behov; den trykkes, ligesom før Penslen, i rask Tempo mod den vaade Farve.

En anden Maade at lægge Fond paa er ved Pudring, som foretages med tør Farve, der først maa sigtes gennem Flor. Porcelænet overstryges først med en hurtig tørrende Lak eller Fernis, som stubles med

Pensel eller Ponce, og nu sigtes Farven paa og overstryges let med Bomuld for at fjerne den overflødige Farve. Denne Operation er ulige vanskeligere end almindelig Stubling, men kan ogsaa give en smukkere og blankere Fond end den almindelige Stubling. De allerfleste Farver kunne anvendes til Fond.

V.

Radering og Ætsning.

Radering, d. v. s. Frembringelse af lyse Ornamenter eller Billeder i mørkere Fond, er let at foretage. Naar først en god Fond er lagt, lader man denne tørre koldt, indtil man kan stryge Haanden over den uden at beskadige Fonden; hertil behøves i Reglen 24 Timers kold Tørring. Man udspartler nu Kønrog med Ricinus Olie (amerikansk Olie) og lidt Terpentin, tilsætter et Par Draaber Annis- eller Lavendelolie, og hermed maler man paa Fonden Figurer eller ornamentale Mønstre, lader det derefter henstaa $\frac{1}{2}$ til 2 Timer, og kan nu med en blød, ren, linned Klud borttørre Farven, saaledes at det hvide Porcelæn bliver syn-

ligt i Mønstret. Mørke, kraftige Farver maa henstaa i længere, lyse derimod i kortere Tid før Aftørringen kan ske. Der kan paa denne Maade fremstilles særdeles smukke Ornamentter. Ogsaa kan man radere i en Fond, lade den brænde og derefter overlægge med en anden Fond; derved faas et Mønster med en lys Farve paa mørkere Grund, og selvfølgelig kan ligeledes bægge Methoder kombineres.

Derimod er Ætsning noget vanskeligere, og maa foretages med den største Forsigtighed.

Man tegner først Mønstret, som man vil ætse, og maler det derefter med Asfaltfernis eller Asfaltlak og lader dette tørre. Men det maa være malet saaledes, at alt, hvad der ikke skal fordybes ved Ætsningen, er bedækket med Asfalt; nu omgives Ornamentet med en 3 Centim. høj Rand af Modellervoks*), da Stedet skal overhældes med

---

*) Kan laves af almindelig Voks, der smeltes sammen med Terpentin og lidt Engelskrødt.

Syre (hvorfor der ogsaa i Vokset maa laves en Tud til at hælde Syren bort ad).

Den Syre, som skal anvendes, hedder Fluor eller *Flussyre**) og er en Opløsning af Flusspath; den kan ikke opbevares i Glas, da den opløser Glasset, men faas i særlig dertil lavede Flacons af en Gummi-masse.

Rummet mellem Vokset overhældes nu med Fluor indtil en Højde af ca. $1\frac{1}{2}$ Cent., og man lader det staa fra $\frac{1}{2}$ til 2 Timer, efter som man vil have Mønstret mere eller mindre fordybet og efter Godheden af den Syre, man arbejder med. Forsøg maa her vejlede, og naar da Ætsningen er endt, hældes Syren tilbage i Flaconen, Vokset tages bort, Genstanden udskylles i Vand, og naar den er tør, bortvadskes Asfalten med Terpentint og Spiritus og Ætsningen er endt.

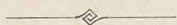
---

*) Fint pulveriseret Fluorkalcium udrøres med Svovlsyre og destilleres; Produktet er da Fluorbrinte (H. F.) eller Flussyre.

Den egner sig særlig for finere Arabesker, og kan, rigtig udført, give overraskende smukke Resultater.

Med Flussyre kan man tillige borttøse et indbrændt Billede eller Dele deraf, men saa bliver Glasuren paa Porcelænet mat, hvor Billedet har været.

For at opnaa et smukt Resultat maa det selvfølgelig passes, at Porcelænet er aldeles rent og særlig er fri for hvert Spor af Fedtstof paa de Steder, hvor Syren skal virke.

VI.

Dekoration og Ringling.

Til Ornamentdekorationer hører der meget ofte regelmæssige Ringe, som følge Genstandens Omkres. Disse Ringe og Linjer udføres, naar de skulle være cirkelrunde, paa en lille Haandskive (Fig. 8), der stilles eller skrues paa Bordet og bevæges langsomt og regelmæssigt rundt med venstre Haand, medens højre Haand, understøttet saa meget som mulig, holder Penslen, der altsaa holdes stille, medens Genstanden, staaende paa Skiven, bevæger sig rundt under Penslen.

Der udkræves imidlertid nogle Maaneders daglig Øvelse til at haandtere dette simple Apparat; det vil især i Begyndelsen knibe

med at faa Genstanden til at staa netop midt paa Skiven. Det opnaas ved Tallerkener og andre flade runde Genstande, ved at holde højre Haands Pege- og Tommelfinger mod hinanden og saa med Pegefingerens Negl at støde til Genstanden, medens Skiven samtidig drejes noget hurtigere rundt. Vaser og Kopper stødes lige med en Pind eller et Penselskaft, der skal berøre Genstanden saa langt nede som muligt; med lidt Taalmodighed læres det snart. Desuden skal hertil anvendes særligt formede Pensler, de saakaldte Filetpensler (Fig. 9).

Man kan med disse frembringe fra ganske haarfine til meget brede Streger og Ringe, men de bredere Streger eller Baand males dog bedst med en lang Anstryger (Fig. 10).

Her skal ogsaa omtales *Lystre-Farverne*. Det er pulveriserede Metalilte i flygtige Olier, som paaføres med en bred Anstryger, og kun ganske tyndt; der kan tilsættes dem en Draabe Annisolie og lidt Terpentin, hvorved man kan opnaa flere Toner. Der haves

gule, orange, violette, rosa og grønlig Lystre. Før Brændingen se de temmelig ens ud; efter Brændingen fremtræde de med smuk Metalglans. De skal paaføres med aldeles rene Pensler.

Til *Ornamenter*, *Skrift* og lignende anvendes Dekorerpensler (Fig. 11) og Skriftpensler (Fig. 12).

Der skal dog i det hele taget noget mere Øvelse til disse Arbejder end til det foregaaende.

Udenlandske Farvefabrikker levere ogsaa *Relieffarver*, med hvilke der altsaa kan males ophøjet Arbejde; men de skulle være meget klare og rene og lykkes sjælden i Brændingen. Endvidere kan der faas smaa *Guldrosetter*, som med Flus fastbrændes paa passende Steder, men det er nærmest kun Snurrepiberier.

VII.

Forgyldning og Forsølvning.

Der haves flere Sorter Guld, og de skulle her blive omtalte hver for sig.

1. *Glansguld**) er det billigste og nemmeste at behandle, men ogsaa det mindst solide. Det faas flydende og paamales tyndt, men maa ikke tilsættes med Terpentin mere end højst nødvendig. Hvor Glansguld skal anvendes, maa Porcelænet være aldeles frit for Fedt, og derfor helst renses med Spiritus eller Terpentin, før Forgyldningen paabegyndes; i modsat Fald danner der sig hvide Pletter i Guldets. Det kan males ovenpaa

---

*) Knauldguld, Svovlguld. Ogsaa kan benyttes en Opløsning af Guldchlorid i flygtige Olier.

Lystre, men aldrig paa Farve, naar denne ikke først er brændt. De Pensler, som anvendes dertil, maa være aldeles rene og kunne ikke senere anvendes til Farve; lægges Guldet for tykt paa, bliver det mindre blankt, og det skal stryges saa jævnt som muligt. Det bliver blankt af sig selv allerede i svag Ild, men der kan let opnaas matte Figurer og Ornamenter deri, naar man først maler disse med svag Rosa (Carmin), lader dette brænde og derefter forgylder over det hele. Guldet bliver da mat over alt, hvor der er Farve under.

2. *Bronceguld*, der heller ikke er videre dyrt eller godt, behandles som Farve ved Spartling med Terpentin, bliver blankt af sig selv, men faar et mindre rent Udseende end Glansguld og svagere Glans.

3. *Polerguld* er det bedste, som kendes, og tilvirkes af Dukater, der opløses i Kongevand, fældes og rives med Flus. Det spartles derefter ligesom Farve og kan lægges saa svært paa, som man selv vil.

Ved Tilsætning af Kobber og Sølv kan

der faas broncelignende og grønligt Guld; da der altsaa kan raades over flere Nuancer, kan der i Guld fremstilles Løvværk med forskelligfarvede Blade o. l. Polerguld bliver i Brændingen mat, og maa derfor efter denne poleres med Agat og Blodsten (Fig. 13), hvorved det faar en høj Glans. Halvmat kan det blive ved kun at børstes med en Glasbørste (et Bundt haarfine Glastraade, som er fast sammenbundne med en Snor). Endvidere kan det graveres*) med Agat og Blodsten, hvorved man altsaa kan faa et mat Guldmonster med blank Schattering eller omvendt. Endelig kan der ogsaa opnaas Relief i Guld; man maler da først de Dele, som skulle vise sig ophøjede, med Guldreliefunderlag (en Farve, der kaldes saaledes), og saa svært, at det viser sig ophøjet; dette brændes nu, og efter Brændingen overlægges endelig Guldmonstret. Polerguld

---

*) Naar det skal graveres, overmales det til 2den Brænding med »blødt Guld«, d. v. s. Guld, som ikke er iblandet med Flus.

kræver stærk Ild; skal det derfor anvendes til Genstande, som tillige skulle have meget fine Farvedekorationer, saa males Guldets først og brændes, derefter Farven, og brændes nu igen, men i svagere Ild, eller ogsaa begyndes Billedet til 1ste Brænding svagt, Guldets males, der brændes og gøres nu færdig til 2den og sidste Brænding. I stærk Ild smelter nemlig Farverne mere, forandre og tabe sig stærkt; i svag Ild holde de sig bedre, men faa heller ikke saa høj Glans.

Til *Forsølving*, som dog sjælden kommer til Anvendelse, nærmest kun i Heraldiken, anvendes enten Sølv, som er billigt, eller Platin, som er dyrere, men smukkest. Det behandles som Farve, bliver mat i Brændingen og børstes helst med Glasbørste for at forhøje Glansen.

VIII.

Trykning og Stempling.

Der haves i Handelen *Overføringsbilleder* (Decalcomani), trykte med Porcelænsfarver og bestemte til Overføring og Indbrænding paa Porcelæn; endvidere kan næsten ethvert Mønster faas trykt med Porcelænsfarver, efter opgiven Tegning, hos stedlige Litografer. Da disse Overføringsbilleder tilmed ikke staa i synderlig høj Pris, skal Fremgangsmaaden blive omtalt her.

Stedet, hvor Billedet skal anbringes, overstryges med et tyndt Lag Lak. Damarlak, fortyndet med Terpentin, kan anvendes, og tørrer den ikke hurtig nok, kan der til sættes et Par Draaber Tørrefernis (Xeratin).

Naar denne Lak *næsten* er tør, lægges

Billedet derpaa med Tryksiden nedad og gnidtes godt fast paa Bagsiden med en Benpind eller Agat; derefter fugtes Papiret med en vaad Svamp, indtil det kan løsnes og med lidt Forsigtighed tages af. Hvis Billedet herved tager Skade, kan det repares paa fri Haand, men maa først brændes.

Stempling foregik tidligere med et i en Gibbsform støbt Stempel, hvis Masse bestod af Lim og Glycerin, men disse Stempler vare ikke videre holdbare; derfor bruges nu Stempler af Kautschuk (Hansons Kautschuk-Stempler), der kan faas lige som man ønsker dem.

Farven holdes noget fed og udgnides med Spartelén i et tyndt Lag paa Paletten, Stemplet trykkes svagt ned deri, og et Aftryk kan nu let tages paa Porcelænet; men det lykkes kun paa plane Flader, og Metoden anvendes derfor kun sjælden.

IX.

Dekoration under Glasuren.

For en Fuldstændigheds Skyld skal endnu blot omtales Dekoration under Glasuren, men denne kan kun udføres paa en Porcelænsfabrik *). Det er den vanskeligste Gren af al Porcelænsdekoration, og der skal ikke ringe Rutine og Sikkerhed til, for at opnaa et blot nogenlunde godt Resultat. Men til Gengæld kan der paa denne Maade fremstilles sande Kunstværker af vidunderlig Skønhed.

Dekorationen udføres paa »forglødet« Porcelæn, som ikke er meget haardere end Gibs; Overfladen slibes først omhyggelig med Sandpapir, derefter med Haanden, og

---

*) Det tør imidlertid antages, at den kgl. Porcelænsfabrik liberalt vil give Kunstnere og Kunstnerinder Lejlighed til at øve denne ædle Kunst paa selve Fabrikken.

derefter bortvadskes Støvet med Vand og en ren Svamp. Farven*) udrides og males i Vand (undertiden med Glycerin for at tørre mindre hurtig). Da Porcelænsmassen straks indsuger Vandet, bliver det vanskeligt at skelne lyse fra mørke Partier; der maa altsaa, saa at sige, males i Blinde, og Billedet bliver først rigtig synligt efter Blankbrændingen, som i Reglen varer 8 Dage. I hvide Partier maa Farven forsigtig bortskræbes med en Kniv. Der kan vel ogsaa males med Terpentin paa blank Glasur, og i saa Fald synker Farven ned i Glasuren ved Blankbrændingen, men denne Metode giver ikke saa smukt Resultat som den før nævnte.

---

*) Den blaa, mest brugte Farve frembringes ved Cobolt; der haves kun faa Farver, som taale den uhyre Hede under Blankbrændingen; man kan dog faa nogle grønne, violette, rødgule, brune og sorte Farver, dog ikke rent Sort.

X.

Den kunstneriske Udførelse.

For at opnaa et virkelig godt Resultat, maa man ikke sky den Ulejlighed og Bekostning, som er forbunden med at anskaffe sig virkelig gode Forbilleder. Til Blomster f. Eks. kan saadanne ikke let faas. Det er derfor absolut mest anbefalelsesværdigt, selv at gøre Studier efter Naturen og saa male efter disse. Prospekter af Bygninger udføres bedst efter Fotografier, der afgive de ubetinget paalideligste Forbilleder i denne Retning; det samme gælder om Portrætter.

Der kan ganske vist, ved Øvelse og gentagne Farveprøver, opnaas en høj Grad af malerisk Virkning og Illusion med Porce-lænsfarver, men kender man ikke Materialet nøje, maa man dog langt hellere anvende sine Kræfter paa dekorative Arbejder, og her maa en fin Smag vejlede Maleren ved

Arrangementet og Farvevalget. Man maa holde sig nogenlunde til Stilarterne, og helst søge sine Motiver i ornamentale Værker, hvoraf der findes mange rundt om i Bibliothekerne, hvis man da ikke foretrækker selv at komponere dem efter Naturen. Man kan jo i øvrigt godt arbejde »ud af Hovedet«, som det hedder, notabene »naar man har Hoved dertil«, som Docent *Jul. Lange* en Gang sagde i et Foredrag ved Kunstakademiet.

Af Japaneserne kan der læres meget i dekorativ Retning, se f. Eks. deres elegante Kakemonoer eller den mere tilgængelige Samling af ægte japanesiske Fugle og Planter, udførte af *Bayley*, som faas i Handelen.

Til Slutning skal det endnu blot anbefales, ikke at begynde med for store Op-gaver; hellere maa man gaa langsomt, men sikkert frem efter Reglen: »Ikke mangt, men meget.«

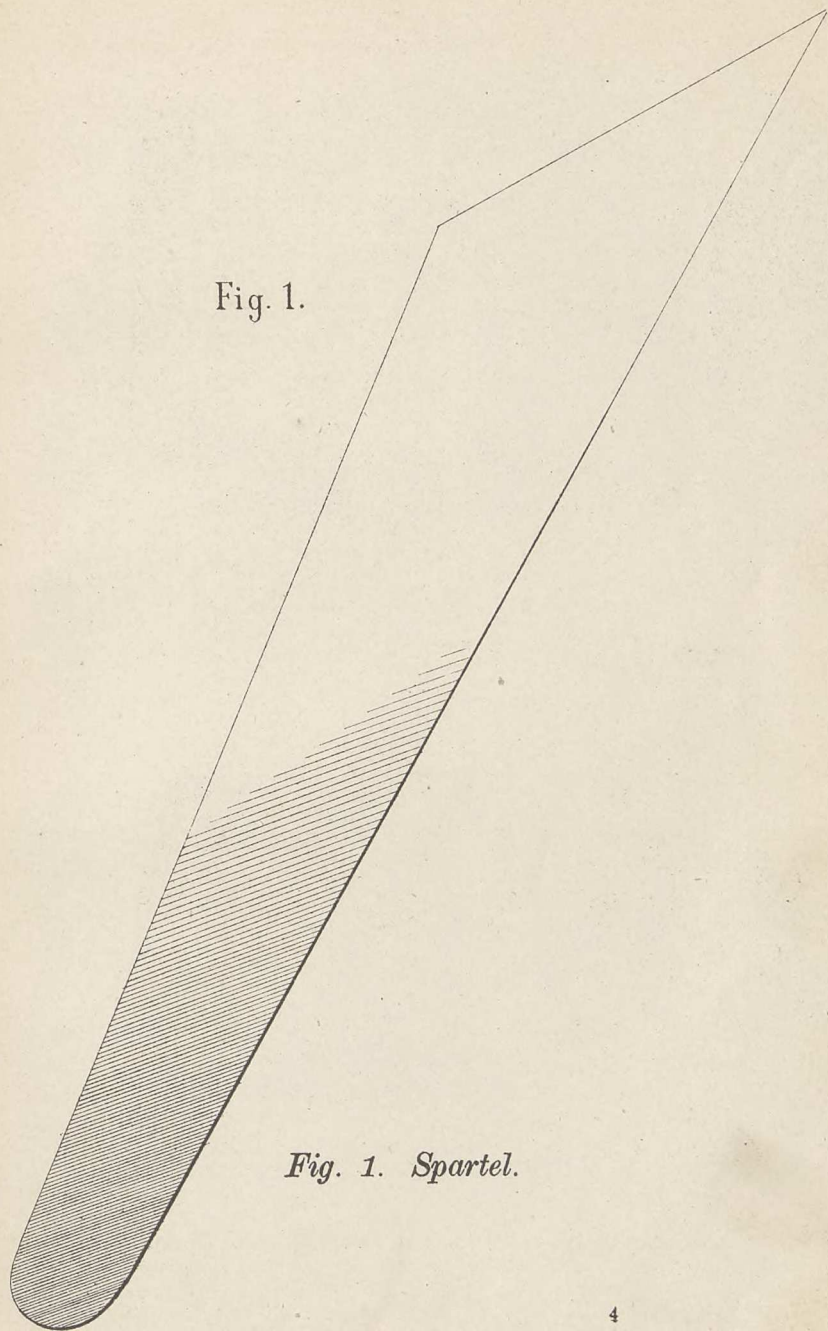

Indhold.

	Side
I. Indledning	5
II. Emaillibrænding	11
III. Udførelse af Blomster, Frugter, Landskaber, Figurer etc.....	15
IV. Fond	20
V. Radering og Ætsning	23
VI. Dekoration og Ringling	27
VII. Forgyltning og Forsølvning	30
VIII. Trykning og Stempling	34
IX. Dekoration under Glasuren.....	36
X. Den kunstneriske Udførelse	38

Fig. 1.

Fig. 1. Spartel.

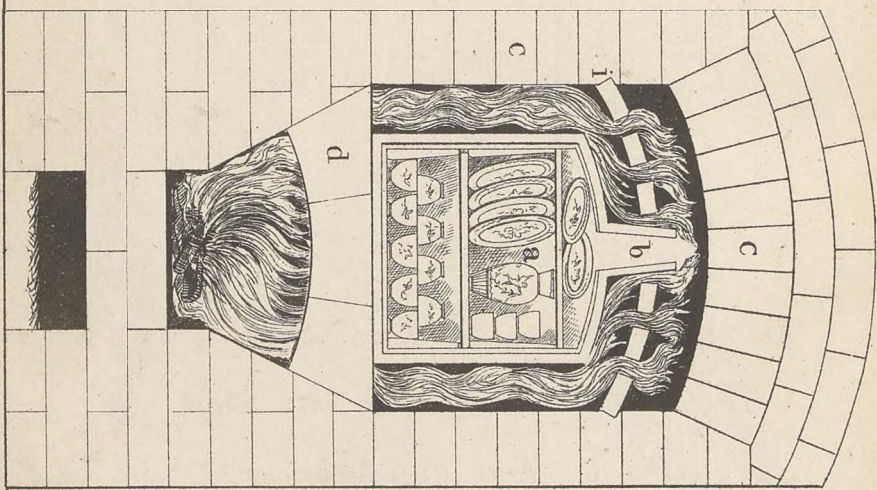
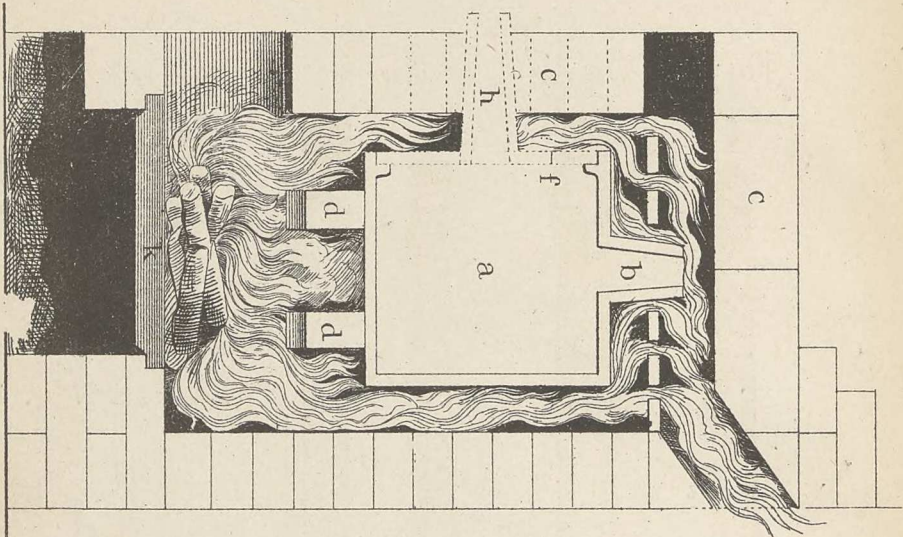

Fig 2.

Fig. 3

Fig. 4

Fig 5

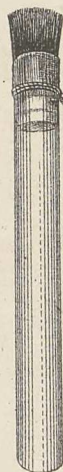
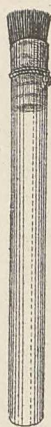
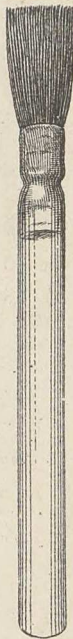

Fig 6

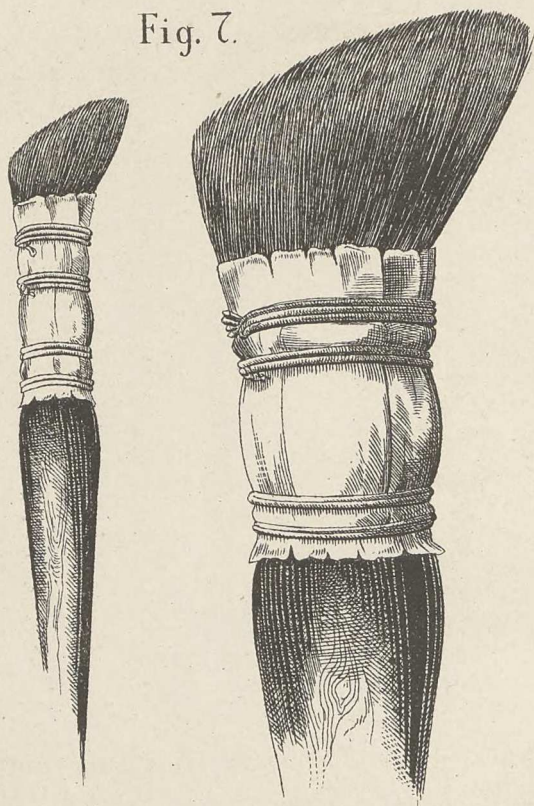
Fig. 3. Spidspensel.

Fig. 4. Stump Pensel.

Fig. 5. Smaa Stubpensler uden Skaft.

Fig. 6. Kort Filet-Anstryger.

Fig. 7.

Fig. 7. Stubpensler paa Skaft.

Fig. 8 a.

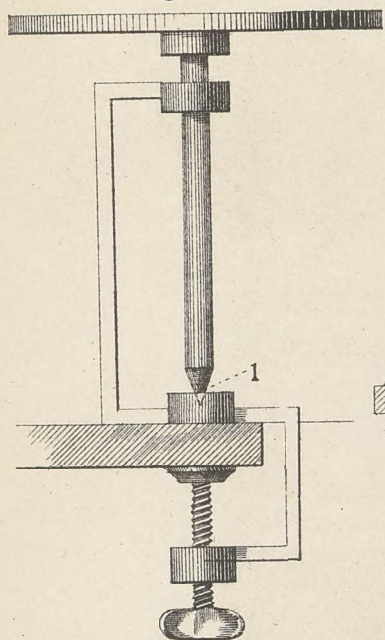

Fig. 8 b.

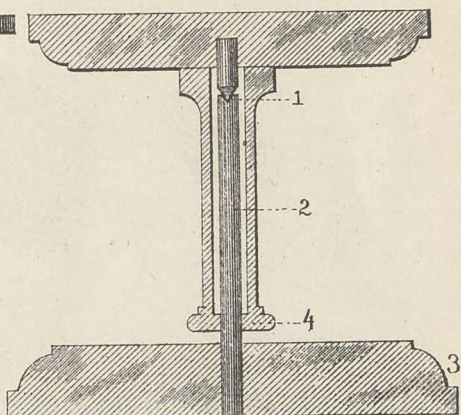

Fig 8 a. en Jærnskive til Fastskruning paa et Bord; hviler i Taplejet 1. Fig. 8 b. Gennemsnit af en Træskive, som hviler i Taplejet 1. paa Jærnopstanderen 2. der er fastgjort i Træfoden 3. og maa have en Metalbøsning ved 4. Bægge maa være ca. 18 Centim. høje fra Bordoverfladen.

Fig. 9.

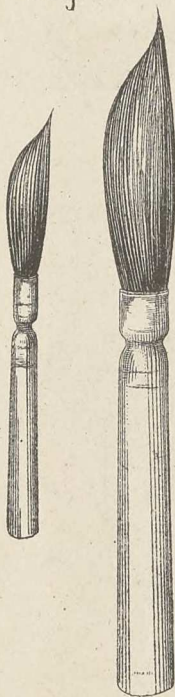

Fig. 10

Fig 11.

Fig 12.

Fig. 9. Ringle eller Filetpensel.

Fig 10. Lang Filet-Anstryger.

Fig. 11. Dekorér- eller Ornamentpensel.

Fig. 12. Dekorér- eller Skriftpensel.

Fig. 13 a.

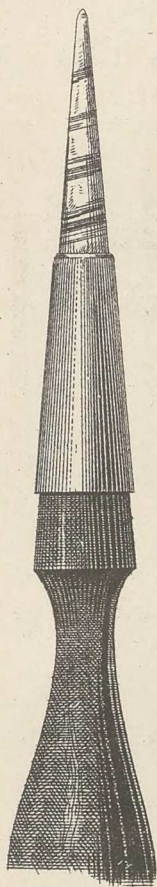

Fig. 13 b.

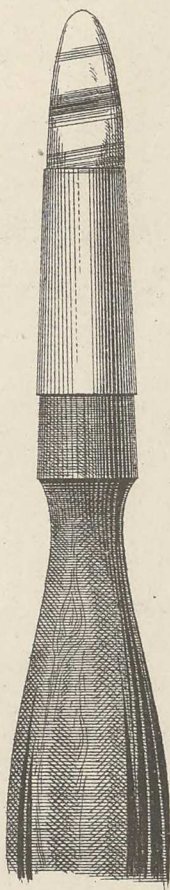
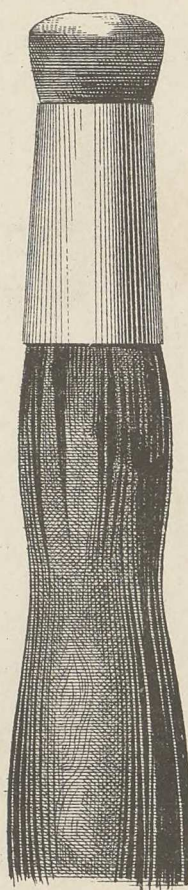

Fig. 13 c.

Fig. 13 a. Agat til Graving. b. Agat til Polering. c. Blodsten til Polering.

A. Stelling,
Nr. 6, Gammeltorv Nr. 6.

Lager af
Malerfarver og Farve-Varer.
Alle Slags Pensler og Broncer.

Fabrik af
olierevne Farver og Lakfernisser.

Stort Udvalg af
Farver og Rekvisiter for Kunstmalere,
samt Alt henhørende til

Porcelæns-Maleri

saavel

Farver i Pulver

som

Tuber, Pensler
etc. etc.

